

Lezingen: Ezechiël 18,25/28 en Matteus 21,28/32.

Een vader heeft twee zonen.... Waar kennen we die zin van?

Ja natuurlijk, van de parabel van de verloren zoon .

Die twee mannen zijn, denken en doen heel verschillend, ze zijn tegenpolen.

Als de bijbel het heeft over twee, gaat het meestal over verschillen.

En niet over zomaar kleine verschillen, die gemakkelijk te overbruggen zijn, nee het gaat gespletenheid, tegenover elkaar staan.

Vandaag horen we dat opnieuw, twee zonen zegt de ene vertaling, een andere vertaling spreekt van twee kinderen.

Bij kinderen kun je je dat goed voorstellen: ja zeggen, en het toch lekker niet doen, een beetje ondeugend, om geen gedonder te krijgen.

Maar helaas is het zo dat we allemaal wel iets van zulke kinderen hebben. Ja zeggen en nee doen.

Soms weet je dat al van te voren: Je vraagt me iets, ik zeg ja om je niet voor het hoofd te stoten, maar je zult wel zien, er komt toch niets van.

Of je wilt erbij horen of bent bang afgewezen te worden, je zegt wel ja, maar denkt nee en probeert er toch onderuit te komen.

Ons samenleven zit vol met dit soort onduidelijkheden.

Is een gedoogakkoord ook niet zoiets als een vooraf afgesproken ja zeggen en nee doen, ik mag er lekker tegenin gaan?

Makkelijker is in zekere zin nee zeggen en toch ja doen.

Wij waarderen dan vaak dat iemand eerlijk voor zijn mening uitkomt, maar als puntje bij paaltje komt toch meegaat of terugkomt.

De draaikont in het eerste voorbeeld heeft onze sympathie niet.

Het is duidelijk dat de sympathie van Jezus bij de laatste ligt.

Als je dat naast de woorden van Ezechiël legt, horen we daar de woorden dood en dood gaan tegenover in leven blijven.

Bij Ezechiël klinken die woorden als straf en beloning.

Kwaad doen leidt tot dood. We kunnen dat opvatten als een gevolg, als een straf, maar dan denk je in wetten en van een God die vergeldt.

Je kunt ook zeggen: als je het kwade doet, de onjuiste keuzes maakt, ja zegt en nee doet, dan maak je het leven moeilijk, voor jezelf en voor anderen.

Als je zo in elkaar zit, kies je eigenlijk steeds voor duister en dood.

Wat is dan het leven in jou?

En komt dat leven niet veel meer naar voren, als je de strijd aangaat, met je eigen nee en jezelf, en uiteindelijk tot een ja komt, ook al vind je dat heel moeilijk?

Dat is wel leven dat zich onttrekt aan de dood, het duistere, ook in jezelf.

Zo bezien gaat het erom leven en dood te gaan verstaan als iets dat je ervaart, meer dan als beloning of straf.

Ezechiël leert in zijn tijd al de mensen op dit spoor te zetten, en los te komen van de strakke juridische benadering.

Bij hem komt het denken over eigen verantwoordelijkheid op gang.

Bij Jezus komt dit nog sterker naar voren.

Bij Hem krijg je niet meer de kans om je te verschuilen achter regeltjes of gedachten dat je toch wel bij God hoort, omdat je nu eenmaal vroom bent of je aan je verplichtingen houdt.

Hij daagt uit en werpt je voortdurend terug op je echte houding: waar zitten je eigenlijke keuzes, waarop ben je aanspreekbaar.

Met zijn vraaggesprek vandaag houdt hij een spiegel voor aan de Schriftgeleerden in Jeruzalem, in zijn laatste dagen.

Bij Matteus zijn zij bij uitstek de mensen die ja zeggen en nee doen, voorbijgaan aan de diepere betekenis van het ja.

Ja en nee zeggen en doen heeft heel erg te maken met de vraag hoe je tegenover Jezus staat en daarmee ook of je ja of nee zegt tegen zijn koninkrijk. Het is een vraag waar het op aan komt.

Dat stelt ons als gemeenschap ook voor kritieke vragen.

Waar zeggen wij ja en nee op en welke gevolgen verbinden we daaraan.

Vandaag bevestigen we elkaar heel erg, we maken contact, geïnteresseerd in elkaars verhalen, zijn betrokken op het werk dat we doen ook voor de gemeenschap, hoe we onze gemeenschap vorm willen geven.

Maar hoe gaan we daar morgen mee om? Blijven we bij ons woord, ons voornemen? Of gaan we onze eigen gang?

Hebben we voldoende aandacht voor de mensen die tekort komen, door ziekte, handicap of gebrek aan communicatieve vaardigheden?

Zoeken wij teveel onze gelijken?

Zijn we misschien teveel met ons zelf begaan en breken we te weinig door naar mensen en problemen in achterstandssituaties?

En hoe zit het met onze kritische openheid voor samenlevingsvragen?

We mogen elkaar aanspreken op onze tekortkomingen, maar doen we dat ook?

We kennen in de kerk een sacrament van boete en vergeving.

Dat is oorspronkelijk bedoeld om mensen die echt ontspoord zijn weer op de goede weg te krijgen.

Hoe kan zo iets nu positief werken?

Niet door zomaar over elkaar te oordelen in termen van goed en kwaad.

Allereerst door gevoeligheid te ontwikkelen voor wat er tussen ons gebeurt en elkaar daarop bevragen, maar met voldoende ruimte om zelf een goede weg te vinden.

In het maatschappelijke debat zien we op het ogenblik dat er nogal op het scherp van de snede oordelen worden geveld, de nuance ontbreekt. In onze omgang in de gemeenschap zijn goed luisteren en ruimte geven van groot belang.

En voor het geval dat erg vrijblijvend klinkt, het mag best een beetje pittig.

Een goede manier om zonder beschuldigend te zijn en dwingend op te leggen is het Socratische gesprek.

Lang geleden was er een tv programma "De achterkant van het gelijk", waarin Marcel van Dam een onderwerp besprak met veel deskundigen, door voortdurend vragen te stellen.

Hij cirkelde van alle kanten om een onderwerp heen om heel geleidelijk aan te trechteren en tot een hoger waarheidsgehalte te komen.

Je zet dan niet twee waarheden tegenover elkaar om uit te kiezen, maar probeert ook allerlei varianten uit en zoekt naar achterliggende motieven.

Dit geldt ook voor veel discussies en debatten in de Tweede Kamer.

Vaak wordt de kaart uitgespeeld van de morele verontwaardiging, maar dat helpt niet, want "jullie kunnen allemaal de boom in".

Veel beter zou zijn om consequent uit te dagen: wat bedoel je precies, waar baseer je dat op, wat is de achterliggende visie en grondhouding, welke feiten hanteer je en wat niet, wat denk je te bereiken?

Deze manier van benaderen kan ons gesprek onder elkaar en in de gemeenschap ook helpen.

Het gaat uit van respect voor elkaar en openheid om te luisteren, en het geeft ruimte om nieuwe stappen te zetten.

Tegelijk is het kritisch en verdoezelt niet.

Ik heb het gevoel dat Jezus hier in de notendop zich ook met zo'n gesprek bezig houdt.

Het helpt ons om leven te bevorderen, en het koninkrijk dichterbij te brengen.

Hopelijk kunnen wij een stukje koninkrijk waar maken.